

І. Ю. Єгоров,
*д.е.н., завідувач відділу інноваційної політики, економіки
та організації високих технологій ДУ «Інститут економіки
та прогнозування НАН України», чл.-кор. НАНУ*
С. М. Черненко,
*к.е.н., старший науковий співробітник
ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»*

РЕГІОНАЛЬНЕ ІННОВАЦІЙНЕ ТАБЛО ЯК ІНСТРУМЕНТ ОЦІНКИ СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВ РОЗУМНОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ

Для оцінки перспектив розумної спеціалізації у країнах ЄС в останні роки все ширше використовується спеціальні методики. Важливе місце серед них займає методика розрахунків та інтерпретації показників Регіонального інноваційного табло ЄС [2], яке, в принципі, може бути застосовано і для оцінки інноваційного розвитку та розумної спеціалізації регіонів України.

Згідно із узгодженою фахівцями ЄС методикою розрахунків регіональні інноваційні показники оцінюються із застосуванням комплексного індикатора – Регіонального індексу інновацій (РІІ), який узагальнює результати за 18 показниками. У ЄС 2017 запровадив переглянута систему вимірювання, введена в 2017 в Інноваційне табло ЄС (ІТЄ). У порівнянні з РІС 2016, регіональна доступність даних покращилася, оскільки тепер доступні регіональні дані про дослідження в галузі інновацій для більшої кількості регіонів, а регіональні дані доступні для більшої кількості показників, включаючи міжнародні спільні публікації, опубліковані в більшості випадків публікації, спільні публікації державного і приватного секторів, заявки на товарні знаки та корисні моделі.

Регіональний індекс інновацій (РІІ) є агрегованим індикатором інноваційного та науково-технічного розвитку досліджуваних регіонів, який раніше складався з 8-ми груп (у 2016 р.) а у 2017 році – з 10-ти груп інноваційних «розмірностей» (innovation dimensions).

У 2016 році умовно виділяли три типи інноваційних індикаторів: основні показники, діяльність фірм, результативність. В 2017 році їх склад дещо змінився і розширився до чотирьох: рамкові умови, інвестиції, інноваційна активність та результативність.

Ревізія показників попередніх регіонального та інноваційного табло розпочалась в 2016 році та отримала резонанс в обговореннях на різних міжнародних форумах, зокрема на семінарі експертів ІТЕ, семінарі презентації в Європейському комітеті досліджень та інновацій (ERAC), пленарному засіданні та семінарі під егідою ERAC.

На основі проведених консультацій, досліджень та експертних думок було проведено та внесено зміни в методику оцінки табло в 2017 р. А саме: (1) краще узгоджено розмірності індикаторів ІТЕ між собою та іншими показниками інноваційної та соціально-економічної політики; (2) підвищено якість, своєчасність та аналітичну стійкість показників; (3) забезпечено, кращу фіксацію та виявлення нових явищ та напрямків, у тому числі в таких галузях, як цифрова економіка та підприємництво, включаючи показники у таких ключових сферах, як людські ресурси, навички та науково-ділові зв'язки; (4) надання контекстного аналізу даних та вивчення наслідків структурних змін держав, з тим щоб забезпечити посилену доказову базу для цілей політики.

Зміни в Табло стосувалися в першу чергу перегрупування та включення нових індикаторів.

По-перше, зміна структури оцінювання вплинула на перегрупування індикаторів інноваційності у порівнянні з 2016 р. (рис. 1). Метою цього перегрупування є краще розмежування рамкових умов та інвестицій в інновації, з одного боку, та інноваційної діяльності підприємств та впливу цих видів діяльності, з іншого боку.

По-друге, зміни включають до себе додавання ще одного аспекту для кращого охоплення та розуміння сучасного середовища, в якому працюють підприємства. Необхідність подібних удосконалень зумовлена тим, що фірми досить швидко реагують на зміни в їхньому середовищі, зокрема, на нові можливості розширювати свій бізнес або виникнення загроз від існуючих конкурентів або нових учасників ринку.

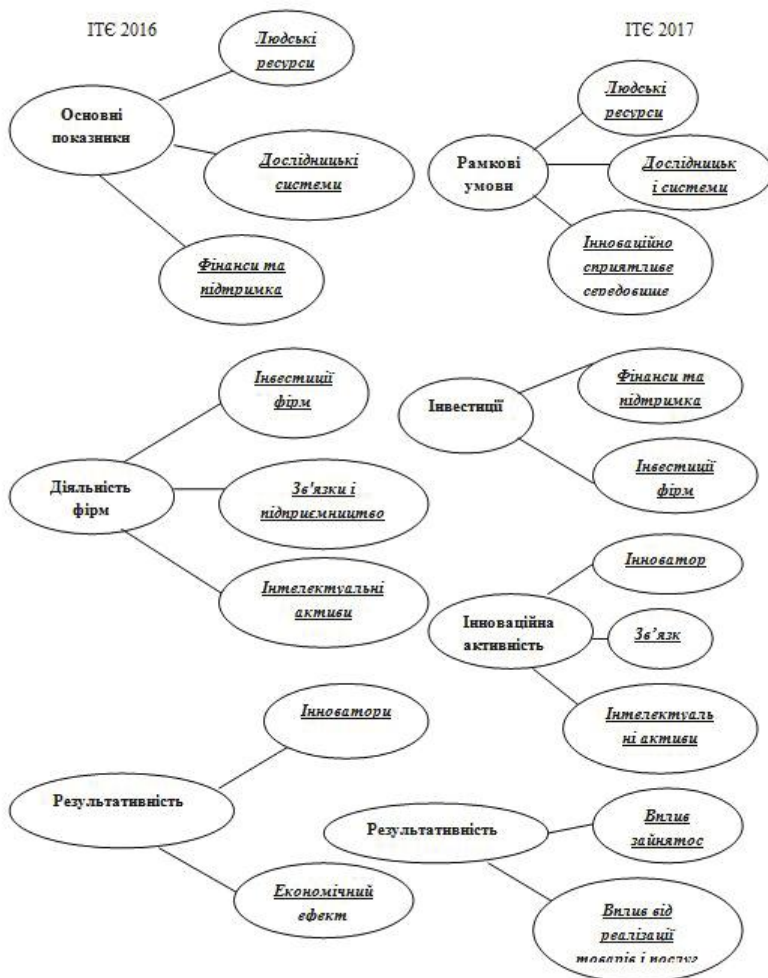

Рис. 1. Зміна в структурі основних розмірностей ІТЕ 2016–2017 рр. (складено автором відповідно до [1])

По-третє, зміни включають в себе розбиття оцінювання економічних ефектів у двох вимірах: перший – оцінювання зайнятості та ефект від реалізації інноваційних товарів і послуг.

Крім того, проведено зміни в оціночній системі Табло, оновлений набір показників, можливості їх розрахунку. Регіональний інноваційний розвиток слід в ідеалі оцінювати з використанням повної вимірювальної структури ІТЕ, тобто з використанням регіональних даних для тих же показників, які застосовуються для оцінки ефективності інновацій на рівні країн. Однак, для багатьох показників, використовуваних в ІТЕ, регіональні дані недоступні або дещо змінені, як наприклад:

- для населення з повною вищою освітою, РІТ використовує дані для вікової групи 30-34 років. Індикатор в ІТЕ охоплює ширшу вікову групу 25-34 років. За відповідний період дані для цієї вікової групи недоступні в Євростаті по регіонам, тому використовується та сама вікова група, як і в 2016 році;

- для двох показників, що використовують дані Регіонального Інноваційного дослідження (Regional Community Innovation Survey) – витрати на інновації, не пов'язані з науково-дослідницькою діяльністю, та продажі нових для ринку і нових для фірм товарів (інноваційна продукція) – дані відносяться лише до МСП, а не до всіх компаній;

- для патентів, зареєстрованих за процедурою РСТ, регіональні дані недоступні, а замість цього використовуються регіональні дані про заявки на патенти ЕРО (за процедурою Європейської патентної організації);

- для індикатора, який відображає кількість торгових марок на регіональному рівні, використовуються лише заявки на торговельні марки в ЄС. ІТЕ використовує сукупність програм ЕUIPO та WIPO (Мадридський протокол), але регіональні дані для останніх недоступні;

- для оцінки загальної кількості корисних моделей ІТЕ використовує дані про індивідуальні корисні моделі, для яких регіональні дані недоступні. РІТ використовує дані про корисні моделі, де можуть бути включені більше, ніж один автор;

- для зайнятості в наукомістких галузях, регіональні дані також недоступні, а замість них використовуються дані про зайнятість у середньо та високотехнологічних підприємствах та наукоємних галузях;

– для оцінки експорту середньо і високотехнологічної продукції регіональні дані недоступні, а замість цього використовуються загальні дані щодо експорту середньо- і високотехнологічних галузей.

Набори показників табло постійно змінюються. Так, станом на 2018 р. кількість базових індикаторів зросла до 27 (25 було у 2016 р.) а кількість груп до 10 (8 було у 2016 р.).

Регіональне табло обмежується лише частиною даних, тобто підраховуються значення для 18 з 27 показників, що використовуються в ІТЄ. Для кількох показників застосовуються дещо інші визначення, оскільки регіональні дані не будуть доступні, якщо визначення будуть такими самими, як у ІТЄ. Але у перспективі розрахунки за показниками Табло можуть стати важливим елементом розробки програми розумної спеціалізації для регіону.

Література

1. Innovation Union Scoreboard 2017. URL: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/files/ius/ius-2017_en.pdf.
2. Regional Innovation Scoreboard 2016. URL: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/17824>.

К. А. Карбовська,

*м. н. с. НДІ правового забезпечення
інноваційного розвитку НАПрН України,
ORCID: 0000-0003-3088-2887*

ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТАРТАПІВ В КОНТЕКСТІ СТРАТЕГІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Аналіз проекту Стратегії інноваційного розвитку України на 2020–2030 р. [1] (далі – Стратегія) дає змогу оцінити проблеми які поставлені перед державою та суспільством сьогодення. Основою української інноваційної діяльності має стати людський капітал у поєднанні із знаннями й результатами наукової діяльності, яку вони здійснюють.